

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Вченою радою ДНУ ПБП НАПрН
України, протокол від 7.07.2021 р. № 3
Голова Вченої ради**

В. Пилипчук

ТИМЧАСОВЕ ПОЛОЖЕННЯ

**про організацію інклюзивного навчання у
Державній науковій установі «Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання у Державній науковій установі «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» (далі – Положення) регламентує організацію навчання здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, а також формування у Державній науковій установі «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» (далі – Інститут) інтегрованого освітнього середовища шляхом впровадження комплексу заходів, що забезпечують повноцінне залучення таких здобувачів у освітній процес для здобуття ними вищої освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 635, інших нормативних актів у сфері освіти, Конвенції ООН про права інвалідів, Саламанської декларації, Індексу інклюзії та ін.

1.3. Інститут надає освітні послуги здобувачам вищої освіти з особливими освітніми потребами на рівній основі з іншими здобувачами вищої освіти, без дискримінації, незалежно від віку, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно-орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів вищої освіти з особливими потребами,

рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача вищої освіти з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:

1.4.1. *Інклюзія* – процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів вищої освіти у навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку, або процес реального залучення здобувачів вищої освіти з особливими потребами до освітнього процесу в Інституті, або особлива система навчання, яка передбачає індивідуальний підхід до студентів усіх нозологій, відповідно до їх освітніх потреб.

1.4.2. *Інклюзивне навчання* – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

1.4.3. *Здобувач вищої освіти з особливими освітніми потребами* (далі – здобувач) – особа з особливими освітніми потребами, яка здобуває освіту в закладах вищої освіти і потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на вищу освіту.

1.4.4. *Інклюзивне освітнє середовище* – простір Інституту, в якому забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів з урахуванням їхніх потреб та можливостей, в якому здобувачі можуть вільно пересуватись, навчатись, розвиватись і спілкуватись.

1.4.5. *Інклюзивна група* – академічна група, сформована з числа здобувачів.

1.4.6. *Змішана група* – академічна група, у якій здобувачі навчаються з іншими здобувачами вищої освіти.

1.4.7. *Супровід* – система заходів, що мають забезпечити рівний доступ до навчання, тобто усунення або мінімізація проблем у навчанні для здобувачів. Супровід охоплює процеси підготовки до вступу, допомогу в дотриманні процедури вступу і подальшого навчання в Інституті. Забезпечення супроводу здобувачів дозволяє їм діяти на рівних з іншими здобувачами вищої освіти, але без надання переваг.

2. ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ІНСТИТУТУ

Формування умов для здобуття здобувачами якісної освіти в Інституті реалізується через:

- розвиток матеріально-технічної бази з урахуванням потреб здобувачів;
- забезпечення здобувачів належним супроводом на всіх етапах взаємодії з Інститутом;
- організацію освітнього процесу з використанням сучасних інформаційних технологій;
- формування у спільноти Інституту недискримінаційного ставлення до здобувачів.

2.1. Матеріально-технічна база

2.1.1. Для комфортного навчання здобувачі мають право використовувати власні індивідуальні технічні засоби, зокрема, слухові апарати, ноутбуки, тощо.

2.1.2. Для забезпечення освітнього процесу здобувачів може використовуватись дистанційна форма навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

2.1.3. Навчальні аудиторії обладнуються, за потреби, спеціальними технічними засобами, зокрема системами підсилення звуку тощо. Для здобувачів з проблемами пересування освітній процес організовується у навчальних приміщеннях з безбар'єрним доступом. Архітектурна безбар'єрність зовнішнього і внутрішнього простору поступово забезпечується з урахуванням фінансових можливостей та технічних можливостей його архітектурної адаптації.

2.1.4. У разі неможливості повного пристосування наявних будівель, споруд та приміщень для потреб здобувачів, здійснюється їх розумне пристосування та забезпечення здобувачів належним супроводом.

2.1.5. Згідно з договорами про співробітництво Інституту з іншими закладами вищої освіти для проведення навчальних занять також може використовуватися їх матеріально-технічна база, зокрема, Національного технічного університету України «КПІ імені Ігоря Сікорського», у т.ч. надаватися можливість користуватися здобувачам Науково-технічною бібліотекою ім. Г.І. Денисенка та надаватися доступ до електронних копій навчально-методичного забезпечення БІ-ДКШ (Електронного архіву наукових та освітніх матеріалів КПІ імені Ігоря Сікорського).

2.2. Організація супроводу здобувачів

2.2.1. Супровід здобувачів реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися за допомогою інших осіб із числа працівників Інституту. При цьому враховуються психофізичні особливості осіб, їх потреби у компенсації сенсорних вад, що заважають сприймати навчальний матеріал, потреби у фізичній реабілітації та ін.

2.2.2. Супровід здобувачів здійснюється за такими напрямками: технічний, педагогічний, психологічний, соціальний. Усі перелічені складові

системи супроводу вступають у дію поступово і можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

2.2.3. Супровід розпочинається з моменту звернення здобувачів до Інституту.

2.2.4. Технічний супровід – полягає у забезпеченні здобувачів адаптивними технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Технічний супровід має компенсувати функціональні обмеження здобувачів і забезпечувати їм доступ до якісної вищої освіти. Технічний супровід здійснюється за консультативної та організаційної підтримки Наукового організаційного сектора та волонтерами з числа наукової спільноти.

2.2.5. Педагогічний супровід полягає у оптимізації викладання навчального матеріалу здобувачам у максимально сприйнятливій для них формі, впровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід здобувачів з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніх компонентів.

Такий вид супроводу здійснюють підрозділи та викладачі (наукові працівники), які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів. Для здобувачів із сенсорними вадами навчальні матеріали переводяться в альтернативний формат, зручний для сприйняття. Це означає застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для здобувачів методів і способів спілкування, із залученням відповідних фахівців і науково-педагогічних працівників, а також максимально можливе забезпечення доступності інформації в різних форматах (електронний формат, аудіоформат та інші).

2.2.6. Психологічний супровід полягає у з'ясуванні психологічних особливостей здобувачів, зміцненні та збереженні їхнього психологічного здоров'я, надання їм необхідної допомоги з адаптації до інтегрованого освітнього середовища, сприянні особистісному розвитку, та передбачає:

- надання психологічної допомоги здобувачам під час їх адаптації до умов провадження освітнього процесу;
 - підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу, включаючи здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних та інших працівників;
 - соціально-психологічну діагностику, моніторинг особистісного розвитку і соціальної ситуації розвитку здобувачів, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій;
 - проектування і соціально-психологічну корекцію розвитку здобувачів
- Психологічний супровід здійснюється наявними науковими працівниками Інституту, які мають вищу освіту та досвід роботи у сфері психології або відповідними психологічними службами-партнерами.

2.2.7. Соціальний супровід полягає у заходах, спрямованих на забезпечення соціалізації здобувачів, зокрема їх соціально-побутової, соціально-культурної та соціально-трудової адаптації. Основною функцією цього блоку є подолання соціальної ізоляції здобувачів, сприяння збереженню і підвищенню їх соціального статусу, залучення їх до всіх сфер суспільного життя і передбачає: інформаційно-просвітницьку діяльність, спрямовану на формування толерантного ставлення до здобувачів у освітньому просторі та консультативно-методичну допомогу учасникам освітнього процесу.

3. Група психолого-педагогічного супроводу

3.1. Для організації і контролю реалізації супроводу в Інституті (за наявності здобувачів, які потребують супроводу) згідно з наказом директора Інституту створюється група психолого-педагогічного супроводу (далі – ГППС), до складу якої залучаються працівники та фахівці за напрямками супроводу, зазначені у пункті 2.2.

3.2. Група психолого-педагогічного супроводу виконує такі завдання:

- співпрацює із структурними підрозділами Інституту щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу здобувачів;
- через відповідальних за психолого-педагогічний супровід надає консультативну підтримку щодо розробки індивідуального навчального плану здобувача та методичну допомогу викладачам (науковим працівникам) щодо організації освітнього процесу здобувачів;
- проводить моніторинг виконання здобувачами індивідуального навчального плану, обґрунтовано рекомендує зміни до нього з урахуванням потреб здобувачів;
- організовує підготовку (підвищення кваліфікації) працівників Інституту, соціальних працівників та волонтерів для роботи зі здобувачами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів тощо;
- проводить інформаційно-просвітницьку діяльність з формування дискримінаційного та толерантного ставлення до здобувачів;
- співпрацює із медичними установами, закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження діяльності, спрямованої на здійснення супроводу здобувачів;
- забезпечує надання психологічної підтримки здобувачам.

3.3. Індивідуальний навчальний план здобувачів розробляється згідно чинних вимог за консультування з ГППС. При цьому, обов'язковим є урахування рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача (за наявності).

3.4. Супровід здобувача також можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники), волонтери.

4. Інклюзивні та змішані групи

4.1. Здобувачі навчаються в Інституті переважно у змішаних групах.

4.2. Інклюзивна група може створюватися в окремо обґрунтованих випадках на підставі письмових звернень здобувачів або їхніх законних представників, а також індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю (за наявності), іншої документації, що підтверджує наявність у таких осіб особливих освітніх потреб.

4.3. Утворення інклюзивної групи та припинення її діяльності здійснюється у встановленому порядку згідно нормативних вимог до граничної чисельності здобувачів вищої освіти в одній групі, а також виходячи з індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких здобувачів, пристосованості аудиторій тощо.

5. Фінансування інклюзивного навчання

5.1. Інститут надає освітні послуги здобувачам за рахунок коштів фізичних і юридичних осіб та інших не заборонених законодавством джерел фінансування.